

II. VIYANA KUŞATMASI SONRASI ADANA'DAN BALKANLARA YAPILAN ASKERİ YARDIMLAR (1683 - 1699)

Eyüp KUL*

Seferlerde mühimmat ve askeri personelin gerekli yere ulaştırılması büyük önem arz etmekteydi. Osmanlı Devleti, özellikle savaş zamanlarında, ordunun masraflarını karşılayabilmek adına olağanüstü vergiler teşkil ve tahsil etmekteydi. Bu çalışmada, 1683 yılında gerçekleştirilen ve başarısızlıkla sonuçlanan II. Viyana kuşatmasını müteakip, Avusturya kuvvetleri tarafından işgal edilen başta Vidin olmak üzere Balkanlardaki şehirlerin kurtarılma süreci hakkında bilgi verilecektir. Bu süreç içerisinde Adana'dan Balkanlara gönderilen askeri personel, mühimmat nakli, nüzül ve sürsat bedelleri, Adana beylerbeyinin savaşta oynadığı rol değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: *Osmanlı Devleti, Avusturya, Balkanlar, Adana, Beylerbeyi.*

MILITARY SUPPORTS FROM ADANA TO BALKANS AFTER THE SECOND VIENNA SIEGE (1683 - 1699)

Transporting of military supplies and forces to the required places was very essential in the expeditions. Ottoman Empire, notably in wartime, collected extraordinary taxes so as to provide the expenses of its army. In this study, we will mention the liberation period of Balkan cities, especially Vidin, which were occupied by Austrian forces after the Second Vienna Siege. Military forces, transportation of munition, the values of nuzul and sürsat transported from Adana to Balkans and the role of Adana Governor in war will be evaluated.

KeyWords: *Ottoman Empire, Austria, Balkans, Adana, Beglerbeg.*

* *Yrd.Doç.Dr., Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Rize, e-posta: eyupkul@gmail.com.*

nüzül, sürsat ve beldar talepleri bedel olarak tedarik edilmişti. Ayrıca eyaletten toplanan cizye bedelleri de büyük oranda seferlere maddi katkı sunmuştu. Şehirden alınan en önemli destek ise bölgedeki Türkmenler tarafından yetiştirilen ve mühimmat naklinde kullanılan develerdi. Savaş boyunca gerek eyalet askerlerin gerekse eyalet gelirlerinin önemli bir kısmının Avusturya cephesine gönderildiği, Adana beylerbeylerinin genel itibarıyla Avusturya cephesinde kaybedilen toprakların geri alınmasında önemli görevler üstlendiği anlaşılmaktadır.

KAYNAKÇALAR

1. Arşiv Belgeleri

Ali Emiri, II. Süleyman: 2878, 2881.

Ali Emiri, II. Mustafa: 535, 662.

Cevdet, Askeri: 6132, 46241.

Cevdet, Maliye: 18237.

İbnü'l-Emin, Askeri: 2434.

İbnü'l-Emin, Dâhiliye: 926, 958, 1003, 1037, 1072, 1105, 1579, 1595.

İbnü'l-Emin, Maliye: 427.

2. Araştırma ve İnceleme Eserleri

Anonim Osmanlı Tarihi (1099-1116/1688-1704), yay. haz. Abdulkadir Özcan, Ankara 2000.

Danışmend, İsmail Hami, İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi, c. III, İst. 1972.

Defterdar Sarı Mehmed Paşa, Zübde-i Vekayiât Tahlil ve Metin (1066-1116/1656-1704), haz. Abdulkadir Özcan, Ankara 1995.

Erdoğan, Meryem Kaçan, II. Viyana Kuşatması, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), İstanbul 2001.

Faroqhi, Suraiya, "Krizler ve Değişim 1590-1699", Osmanlı İmparatorluğu'nun Ekonomik ve Sosyal Tarihi, c. 2, çev. Ayşe Berktaş, ed. Halil İnalçık-Donald Quataert, İst. 2004, s.543-757.

Halaçoğlu, Yusuf, "Adana (İslami Devir)", DİA, c. I, İst. 1988, s.348-353.

Murphey, Rhoads, Osmanlı'da Ordu ve Savaş 1500-1700, çev. M.Tanju Akad, İstanbul 2007.

Özcan, Abdulkadir, "Karlofça (Karlofça Antlaşması)", DİA, c. XXIV, İst. 2001, s.504-507.

Sevinç, Tahir, 1695 ve 1696 Avusturya Seferlerinde Organizasyon ve Lojistik, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), İstanbul 2010.

Şakar, Muzaffer Fehmi, 1101/1102 (1690/1691) Tarihli 100 Numaralı Mühimme Defteri Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi [s.1-145], Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İst. 2007.

Tatar, Özcan, XVIII. Yüzyılın İlk Yarısında Çukurova'da Aşiretlerin Eşkivalık Olayları ve Aşiret İşkâmı (1691-1750), Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Elazığ 2005.

Uzunçarşılı, İsmail Hakkı, Osmanlı Tarihi II. Selim'in Tahta Çıkışından 1699 Karlofça Antlaşmasına Kadar, c.III/1, Ankara 1988.

Üstün, Cevat, 1683 Viyana Seferi, Ankara 1941.

Yörük, Saim, XVIII. Yüzyılın İlk Yarısında Adana Kazası (1700-1750), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Erzurum 2011.